

วิธีชีวิตพื้นถิ่นปักยไต้

มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย สงวนลิขสิทธ์
นายศิริชัย พุ่มมาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปไทย

ภาควิชาศิลปไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้

โดย

นายศิริชัย พุ่มมาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปไทย

ภาควิชาศิลปไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE NATIVE SOUTHERN LIFESTYLE

By

Sirichai Pummak

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Department of Thai Art

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” เสนอโดย นายศิริชัย พุ่มมาก เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปไทย

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ศาสตราจารย์ชลุค นิ่มเสมอ
2. รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันตีสุข

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ปรีชา เกาทอง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ชลุค นิ่มเสมอ)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ปริญญา ตันตีสุข)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ เจริญวงศ์)

...../...../.....

50004205 : สาขาวิชาศิลปะไทย

คำสำคัญ : งานสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยประเพณี / วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้

ศิริชัย พุ่มมาก : วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศ.ชลุด นิ่มเสมอ
และรศ.ปริญญา ตันติสุข. 87 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่อง “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” ชุดนี้เป็นการนำเสนอ เรื่องราวอัน
เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมอันหลากหลายของผู้คนในสังคมภาคใต้ปัจจุบันที่ยังคงดำเนินชีวิต
ร่วมกันอย่างสงบสุข มีการช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างอบอุ่น ด้วยเทคนิค วิธีการ
สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของจิตรกรรมไทยประเพณี ที่ผสมกับอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว โดย
นำเอาประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคมภาคใต้ และความประทับใจในรูปลักษณ์ของงานจิตรกรรม
ฝาผนังมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อสะท้อนถึงคุณค่าความงามและความ
กลมกลืนของวิถีชีวิต และยังเป็นการอนุรักษ์รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ภาคใต้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาควิชาศิลปะไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2.....

50004205 : MAJOR : THAI ART

KEY WORD : CREATIVE TRADITIONAL THAI ART PAINTING / THE NATIVE SOUTHERN LIFESTYLE

SIRICHAI PUMMAK : THE NATIVE SOUTHERN LIFESTYLE. THESIS ADVISORS : PROF.CHALOOD NIMSAMER AND ASSOC.PROF.PARINYA TANTISUK. 87 pp.

The main idea of thesis is about “The Native Southern Lifestyle”. I would like to present the varieties of lifestyles and cultures of southern people nowadays that they still live in peace, warmth, friendliness and help each others. I create my artworks in form of Traditional Thai Art Painting integrated with my individual soul and emotion. My impression by Thai mural and my own experiences of living in the South have become as my inspiration. All of this is to reflect the splendor and the harmony of the native southern lifestyle that I aim to conserve.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Department of Thai Art   Graduate School, Silpakorn University   Academic Year 2009

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. ....

กิตติกรรมประกาศ

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่านศาสตราจารย์ชลด นิ่มเสมอ และรองศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ในภาควิชาศิลปไทยทุกท่าน ผู้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ต่อการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์ชำนาญ นาคินทร์ ครูศิลปะคนแรกที่ทำให้ข้าพเจ้ารู้จักกับศิลปะและให้คำชี้แนะที่ดีเสมอมา

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเชษฐ์ เปียร์กลีน อาจารย์ผู้เป็นแบบอย่างและคำแนะนำที่ดีในการสร้างสรรค้งานศิลปะ

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ช่วยเหลืองบประมาณในการเล่าเรียนและการสร้างสรรค้งานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ทั้งนอกและในคณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ ที่เป็นกำลังใจและ แสดงความห่วงใยด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	2
ความมุ่งหมายในการศึกษา.....	2
สมมุติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์	3
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	4
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์	4
2 ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	5
ที่มาของแนวความคิดและความบันดาลใจ.....	5
ทัศนคติในการสร้างสรรค์.....	6
อิทธิพลจากสังคม.....	6
อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ.....	8
อิทธิพลและแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมไทย.....	8
อิทธิพลจากผลงานของศิลปิน.....	11
ภาพข้อมูลที่เป็นอิทธิพลเกี่ยวกับวิถีชีวิตผู้คนในพื้นที่นันทบุรี.....	12
ภาพข้อมูลที่เป็นอิทธิพลเกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนัง.....	17
ภาพข้อมูลที่เป็นอิทธิพลจากผลงานของศิลปิน.....	20
3 การกำหนดรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	22
วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	22
ทักษะธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	24

บทที่	หน้า
4 การดำเนินงานและพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์.....	44
ผลงานเริ่มต้นการสร้างสรรค์.....	45
สรุปผลงานเริ่มต้นการสร้างสรรค์.....	45
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1.....	45
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1.....	45
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2.....	46
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3.....	46
สรุปในส่วนของรายละเอียด.....	46
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2.....	47
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1.....	47
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2.....	47
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3.....	48
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 4.....	48
สรุปผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2.....	48
ผลงานวิทยานิพนธ์.....	49
ผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1.....	49
ผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2.....	50
ขั้นตอนการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน.....	51
5 สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	80
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	82
ประวัติผู้วิจัย.....	86

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนทรงหลังคาจั่วมนิลา.....	12
2	ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนทรงหลังคาจั่วมนิลา.....	12
3	ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนทรงหลังคาปั้นหย่า.....	13
4	ภาพแสดงลักษณะเสาและกรงนกเขาชวา.....	13
5	ภาพแสดงลักษณะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหมู่บ้านประมง.....	14
6	ภาพแสดงลักษณะแผงตากปลา.....	14
7	ภาพแสดงลักษณะลำคลองที่เชื่อมต่อทะเลซึ่งมีเรือประมงจอดตลอดแนว.....	15
8	ภาพแสดงลักษณะเรือกอและที่ชาวบ้านใช้ในการทำประมง.....	15
9	ภาพแสดงลักษณะตลาดที่มีการขายเฉพาะอาหารทะเล.....	16
10	ภาพแสดงลักษณะตลาดที่อยู่ติดทะเล.....	16
11	ภาพขุนนางมุสลิมในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม.....	17
12	ภาพทหารมุสลิมในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม.....	17
13	ภาพวิถีชีวิตในงานจิตรกรรมไทย.....	18
14	ภาพวิถีชีวิตริมแม่น้ำในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	18
15	ภาพวิถีชีวิตชาวเรือในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	19
16	ภาพการวางรูปทรงคนที่สร้างความต่อเนื่องในงานจิตรกรรมฝาผนัง.....	19
17	ภาพผลงานของ พรชัย ไจมา ชื่อผลงาน “ฮี่เป็ง”	20
18	ภาพผลงานของ พรชัย ไจมา ชื่อผลงาน “ปอยหน้อย”	20
19	ภาพผลงานของ พรชัย ไจมา ชื่อผลงาน “กาคมั่ว”	21
20	ภาพผลงานของ พรชัย ไจมา ชื่อผลงาน “เฮือนไฟ”	21
21	ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	26
22	ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	26
23	ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	27

ภาพที่	หน้า
24 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	27
25 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5	28
26 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6	28
27 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7	29
28 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8	29
29 ภาพภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 9	30
30 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	30
31 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	31
32 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	31
33 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	32
34 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5	32
35 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6	33
36 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7	33
37 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8	34

ภาพที่	หน้า
38 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 9	34
39 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 10	35
40 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 11	35
41 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 12	36
42 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 13	36
43 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 14	37
44 ภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 15	37
45 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	38
46 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	38
47 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	39
48 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	39
49 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5	40
50 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6	40
51 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7	41
52 ภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8	41
53 ภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	42
54 ภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	42
55 ภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	43
56 ภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	43
57 ภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 1.....	52
58 ภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 2.....	52

ภาพที่	หน้า
87 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	71
88 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	72
89 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	72
90 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	73
91 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	73
92 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	74
93 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	74
94 ภาพการลงสีโดยรวมผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	75
95 ภาพการเก็บรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	75
96 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	76
97 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	77
98 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	77
99 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	78
100 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	78
101 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	79
102 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	79

บทที่ 1

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นและต้องพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต วิธีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละสังคมจึงมีลักษณะเฉพาะที่มาจากการร่วมกันคิด ทำความเข้าใจ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์ เพื่อจรรโลงชีวิตและสังคมให้อยู่ได้ด้วยดี¹ และเหมาะสมกับสภาพของแต่ละสังคมนั้นๆ หรือที่เรียกว่าวัฒนธรรม การสร้างวัฒนธรรมเพื่อสนองความต้องการทุกด้านในการดำรงชีวิตมีทั้งในทางที่สร้างสรรค์และทำลาย การรับสืบทอดวัฒนธรรมสะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณแห่งเผ่าพันธุ์² ทั้งวิถีคิด ความเชื่อ และอิทธิพลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสังคม หรือภูมิภาคนั้นๆ

วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นภาคใต้มีอัตลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งได้รับการหล่อหลอมปรับเปลี่ยน สืบทอดวิธีคิดในการดำเนินชีวิตมาอย่างยาวนาน ดังที่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้ได้บ่งบอกว่าสภาพภูมิประเทศยาวแต่แคบมีผลต่อการติดต่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่มีในถิ่นของตนกับผู้อื่น เกิดเป็นวัฒนธรรมการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และพึ่งพากันของคนที่ยาก คนภูเขา และคนชายฝั่ง และในขณะที่ในหลายพื้นที่ติดทะเลจึงมีการติดต่อกับคนชาติอื่นภาษาอื่น คนในภาคใต้จึงรับวัฒนธรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ³ อันส่งผลต่อความคิด ความเชื่อที่หลากหลาย และมักจะเชื่ออะไรที่เป็นเหตุเป็นผลมากกว่าการเชื่อถือยึดมั่นอย่างมงาย รวมถึงบุคลิกลักษณะที่ไม่กลัวคนแปลกหน้าและไม่ยอมคนของคนได้

---

¹ กอบกาญจน์ ภิณฑุ โณมารค และคณะ, ภาษากับวัฒนธรรมและความคิด, พิมพ์ครั้งที่3 (ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์2551), 1- 16.

² มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ศิลปะและวัฒนธรรม (สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2538), 22.

³ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย (กรุงเทพมหานคร:บริษัท สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด,2541),ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ลักษณะของสังคมที่มีการติดต่อสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องยาวนาน เป็นสิ่งหล่อหลอมให้คนได้มีวิถีชีวิตผูกพันกันอันมีผลต่อสำนึกร่วมในความเป็นคนภูมิภาคเดียวกันสูงกว่าคนในภูมิภาคอื่น การปฏิบัติต่อกันของคนได้จึงเป็นไปอย่างเครือญาติที่เมื่อมีปัญหาขัดแย้งก็สามารถพูดคุยตกลงกันได้ หรือแม้กระทั่งอุปสรรคเพื่อการดำรงชีพที่ถือเป็นเอกลักษณ์ เช่น บ้านเรือน ข้าวของเครื่องใช้ก็มีอิทธิพลจากวัฒนธรรมอื่นปะปน จึงน่าจะกล่าวได้ว่าวิถีชีวิตของคนได้นั้นเป็นวิถีชีวิตที่ผ่านการเรียนรู้ ทำความเข้าใจในความต่างอย่างหลากหลายของคนในสังคม และวัฒนธรรม รวมไปถึงความคิด ความเชื่อต่างๆ ได้อย่างลงตัว การเรียนรู้ และยอมรับในความต่างนับเป็นคุณสมบัติประจำตนของคนได้ที่ยังส่งผลต่อเนื่องให้สังคมเกิดความสงบสุข

แม้ในปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้เต็มไปด้วยความขัดแย้งอย่างรุนแรง แต่ด้วยรากฐานทางวัฒนธรรมและวิถีคิดในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในท้องถิ่นที่สั่งสมสืบทอดมาอย่างยาวนาน ภาพวิถีชีวิตที่สงบสุขอยู่กันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พึ่งพากันและกันจึงยังเป็นภาพที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป หรือการจัดงานเทศกาล ประเพณีทั้งพุทธอิสลามของคนในท้องถิ่นเดียวกันก็ยังเป็นสิ่งบ่งบอกถึงการอยู่ร่วมกันอย่างให้เกียรติในความเชื่อ ความศรัทธาของแต่ละบุคคล เหล่านี้ นับเป็นมรดกทางความคิดที่ทรงคุณค่าซึ่งชนรุ่นหลังได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสุขสงบสันติ

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่ออันเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นภาคใต้ที่ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ ได้ส่งผลต่อการรับรู้ถึงการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขของผู้คนในท้องถิ่นจนเกิดเป็นความผูกพัน ข้าพเจ้าเห็นว่าวัฒนธรรมของชาวภาคใต้มีความหลากหลายแต่ก็สามารถผสมผสานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นไทยเข้าด้วยกัน ผู้คนในท้องถิ่นดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสันติ ช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างอบอุ่น ซึ่งเป็นภาพความงามและเป็นความสุขใจของข้าพเจ้าเสมอมา สาเหตุดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า เพื่อสะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตในปัจจุบันและถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ

ความมุ่งหมายในการศึกษา

ข้าพเจ้าต้องการเสนอชีวิตของผู้คนในพื้นที่นี้ที่ได้ ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่ข้าพเจ้าได้ใช้ชีวิตและเห็นถึงคุณค่าความงามของวิถีชีวิต วัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อต้องการถ่ายทอดความรู้สึกสุข ความงาม ความกลมกลืน และ

อนุรักษ์รูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่นั้นได้ ผ่านรูปแบบของงานจิตรกรรมไทย ประเพณี

สมมุติฐานของการศึกษา

แนวเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ เป็นการบอกเล่าถึงความงามและความกลมกลืนของวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของประชาชนในพื้นที่นั้นปักษ์ใต้ นำมาแสดงออกด้วยทัศนธาตุ เทคนิค กระบวนการที่สืบเนื่องมาจากจิตรกรรมฝาผนังของไทยแบบประเพณี โดยหวังว่าจะแสดงเอกลักษณ์ ถ่ายทอดความรู้สึกส่วนตน ค้นพบรูปแบบและแนวทางการสร้างสรรค์ใหม่ในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ขอบเขตของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้กำหนดขอบเขตของงาน ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เพื่อแสดงภาพความสงบสุข ผ่านเรื่องราวของผู้คน สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้
2. ขอบเขตทางด้านรูปแบบ สร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี วางจังหวะทับซ้อนกันของรูปทรง เขียนด้วยสีฝุ่นและสีอะคริลิก

ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ มีขั้นตอนสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่นั้นปักษ์ใต้ ซึ่งเป็นที่มาของแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์
2. รวบรวมข้อมูลต่างๆ จากหนังสือ วารสาร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลภาพถ่าย เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนลึกซึ้งยิ่งขึ้น และพัฒนาเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์
3. วิเคราะห์เลือกสรรและจัดลำดับขั้นตอนของความคิด เพื่อพัฒนาไปสู่แนวความคิดที่เหมาะสม และชัดเจนที่สุด
4. กำหนดกรอบความคิดและวางขอบเขตของการนำเสนอ และทิศทางเบื้องต้นว่าควรมีรูปแบบการแสดงออก ใช้เทคนิคอย่างไรเพื่อให้เกิดความลงตัวในผลงานที่สร้างสรรค์
5. สร้างภาพร่างหลาย ๆ ภาพ วิเคราะห์ผลที่ได้จากภาพร่างว่าให้ความรู้สึกตรงกับแนวความคิดหรือไม่

6. สร้างผลงานจริง ด้วยกระบวนการระบายสีทางด้านจิตรกรรม ในขั้นตอนนี้อาจมีการตัดแปลงแต่งเติม ตัดทอน รูปแบบรายละเอียดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม

7. วิเคราะห์ผลงานที่สร้างขึ้นมาเพื่อหาข้อดีข้อเสียแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ให้ออกมาสมบูรณ์ที่สุด

8. นำเสนอผลงานต่อการสัมมนาวิจารณ์ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาแนวทางการสร้างสรรค์ ทั้งเนื้อหา รูปแบบและเทคนิควิธีการต่อไป

9. บันทึกรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานในแต่ละช่วง

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้ศึกษาตามแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 หนังสือเกี่ยวกับวิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้

1.2 หนังสือเกี่ยวกับข้อมูลจิตรกรรมฝาผนังวัด

1.3 หนังสือเกี่ยวกับผลงานของศิลปิน

2. ข้อมูลที่ได้จากการออกสำรวจพื้นที่

2.1 หมู่บ้านในวิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ สภาพแวดล้อมเช่น ทะเล ป่าไม้ และความ เป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่

2.2 ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังวัด

2.3 สอบถามพูดคุยกับคนในพื้นที่ และผู้ที่สามารถให้คำแนะนำในเรื่องของ ความคิด และความเชื่อต่าง ๆ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ แบ่งได้ตามส่วนของขั้นตอนการทำงานดังนี้

1. อุปกรณ์ในส่วนของการค้นคว้าหาข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป, ดินสอ, ปากกา, กระดาษ

2. อุปกรณ์ในการเตรียมพื้น เฟอร์, ผ้าใบ, สีรองพื้น, ดินสอพอง, กระดาษทราย, แปรง ทาสี, กาว

3. อุปกรณ์ในการทำภาพร่างและผลงานจริง กระดาษ, ดินสอ, ยางลบ, สีฝุ่น, สี อะคริลิก, พู่กัน, จานสี, น้ำและถังใส่น้ำ

บทที่ 2

ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” มีเนื้อหาที่ต้องการแสดงถึงความดีงาม ความสงบสุขในวิถีชีวิตที่กลมกลืนของผู้คนในสังคมภาคใต้ในปัจจุบัน โดยอาศัยรูปแบบงานจิตรกรรมไทยประเพณีในการนำเสนอ ในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้มีข้อมูลดังจะกล่าวได้ดังนี้

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

ประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคมภาคใต้ 2 แห่ง คือ ในสังคมบ้านเกิดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กับสังคมที่อยู่อาศัยขณะศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นสังคมของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี เป็นที่มาของการเรียนรู้และทำความเข้าใจในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนที่มีลักษณะต่างและลักษณะร่วมอย่างน่าสนใจ กล่าวคือ ด้วยลักษณะสภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความหลากหลายทางเชื้อชาติของผู้คน รวมไปถึงความศรัทธา ความเชื่อในเรื่องศาสนา ซึ่งโดยภาพรวมกล่าวได้ว่าชาวภาคใต้ตอนบนตั้งแต่จังหวัดสงขลาขึ้นไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนภาคใต้ตอนล่างโดยเฉพาะ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่าชาวไทยมุสลิม¹ เหล่านี้ล้วนมีผลโดยตรงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนทั้งการประกอบอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน แต่เนื่องจากการติดต่อสัมพันธ์กันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ส่งผลให้ผู้คนในท้องถิ่นภาคใต้ยังคงมีวิถีชีวิตผูกพันกันอันเป็นสำนึกร่วมในความเป็นคนภูมิภาคเดียวกัน ดังที่มีคำเรียกว่า “คนปักษ์ใต้” และยังมีผลถึงการรับเอาวัฒนธรรมบางอย่างไปใช้ในท้องถิ่นตน เช่น อาหารการกิน การแต่งกาย เครื่องใช้ ลักษณะทางสถาปัตยกรรม เช่นอาคารบ้านเรือน เป็นต้น จนเกิดเป็นการหลอมรวมทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์จนถึงปัจจุบัน

---

¹ บุรีรัตน์ สามัตถิยะ, ภาคใต้ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545), 5.

กล่าวเฉพาะถิ่นที่อยู่ทั้ง 2 แห่ง ซึ่งข้าพเจ้าผูกพันและประทับใจ ในรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีวิถีชีวิตที่ดั่งงามของผู้คนในสังคมเหมือนกัน นั่นคือการรับสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีกันมาจากบรรพบุรุษ การอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พึ่งพาซึ่งกันและกัน และน้ำใจไมตรีของคนในท้องถิ่นต่อกันในท้องถิ่นเดียวกันหรือกับคนต่างถิ่น อันส่งผลให้ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ประกอบกับการศึกษางานศิลปะแล้วเกิดความประทับใจในในรูปลักษณะของจิตรกรรมฝาผนังที่นอกจากจะมีคุณค่าในแง่สุนทรียศาสตร์แล้วยังแสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรมของคนในสังคมที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์อีกด้วย จึงเป็นที่มาและแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ชุด “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” ขึ้น

ทัศนคติในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้ามองว่าวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ปักษ์ใต้เป็นสิ่งดีงามและมีคุณค่า เนื่องจากการอยู่ร่วมกันอย่างช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยของผู้คนในวิถีชนบทยังคงดำรงอยู่ กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่ทรงคุณค่า ควรที่จะได้รับการบันทึกและถ่ายทอดให้ได้ร่วมกันรับรู้ โดยนิตยสารวัฒนธรรมทางเทคนิคจิตรกรรมไทยประเพณีมาผสานเพื่อเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบันที่ยังคงดำเนินอยู่อย่างเรียบง่าย แต่งดงามและกลมกลืน

อิทธิพลจากสังคม

ประวัติศาสตร์ของภาคใต้มีมาอย่างยาวนาน ดังหลักฐานทางโบราณคดีหลายแห่งระบุว่าเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองและเป็นแหล่งชุมชนอันหนาแน่น ลักษณะสังคมทั่วไปนั้นเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และศาสนา เป็นสำคัญ ดังที่สังคมของผู้คนภาคใต้ใน 10 จังหวัดซึ่งมีอาณาเขตต่อเนื่องกันตั้งแต่ชุมพรถึงสงขลา ส่วนใหญ่จะเป็นสังคมชาวพุทธที่มีวัฒนธรรมประเพณีคล้ายคลึงกัน ส่วนสังคมใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย คือจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลนั้น กลุ่มชนส่วนใหญ่จะดำเนินชีวิตภายใต้คำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งศาสนาย่อมมีผลในการกำกับความคิดความเชื่อในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม อันจะกลายเป็นบรรทัดฐานของสังคม รูปแบบวิถีชีวิตของผู้คนโดยรวม วัฒนธรรม กิจกรรมต่างๆของชุมชน ศิลปะ กฎหมาย และประเพณี² ฯลฯ

² เรณู โกลีนานนท์, การแสดงศิลปะพื้นบ้านในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร :ไทยวัฒนาพานิช, 2539), 55.

ส่วนด้านภูมิศาสตร์ของภาคใต้ก็มีผลโดยตรงต่อการทำมาหากินของคนในท้องถิ่น กล่าวคือ ภาคใต้เป็นภูมิภาคที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสูงทั้งป่าไม้ สัตว์น้ำจืดน้ำเค็ม ทั้งยังมีพื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกพืชผักได้เจริญงอกงาม ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทำประมง เป็นต้น และด้วยการที่มีทะเลขนานทั้งสองฝั่งส่งผลให้บางท้องถิ่นเป็นเมืองท่าที่มีการติดต่อค้าขายกับคนชาติอื่นมาก่อนทั้งสิ้น ซึ่งคนในภาคใต้บางกลุ่มก็ยังคงยึดการค้าขายเป็นอาชีพอยู่ถึงปัจจุบัน

ผลสืบเนื่องอีกประการจากการติดต่อค้าขายในอดีต คือเกิดการถ่ายรับศิลปวัฒนธรรมของชนชาติอื่นมาซึ่งท้องถิ่นตน แล้วนำมาผสมผสานปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ จนก่อเกิดเป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนของท้องถิ่นตนขึ้น³ โดยยังคงได้รับการสืบทอดปรับเปลี่ยนมาหลายยุคหลายสมัยจนถึงปัจจุบันนี้

วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและบ่งบอกได้ถึงชาติพันธุ์ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของผู้คนในพื้นที่นั้น ซึ่งจะมีความแตกต่างตามกลุ่มของสังคม เช่น คนไทยเชื้อสายจีนจะแต่งกายคล้ายคนจีนทั่วไป ชาวไทยมุสลิม สตรีจะนุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อผ้ายาหยาเป็นเสื้อแขนกระบอกแบบชวา และใช้ผ้าคลุมศีรษะตามแบบอย่างมุสลิมที่ดี ผู้ชายนุ่งโสร่งหรือกางเกง สวมเสื้อแขนยาว โปกผ้าบนศีรษะ หรือสวมหมวกแขก ส่วนชาวไทยพุทธจะแต่งกายคล้ายชาวภาคกลาง โดยสตรีส่วนใหญ่จะนุ่งผ้าปาเต๊ะและผู้ชายจะนุ่งโสร่งเหมือนชายไทยมุสลิม หรือกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การเลี้ยงนกเขาชวา และนกกรงหัวจุก(นกปรอดหัวโขน) ซึ่งเป็นกิจกรรมยามว่าง และเพื่อแข่งตามประเพณีของท้องถิ่นได้ที่ยังคงปรากฏอยู่

หรือในด้านลักษณะสถาปัตยกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ เช่น บ้านเรือนของผู้คนในชนบทพื้นถิ่นมักจะเป็นบ้านใต้ถุนสูง และนิยมตั้งเสาบนก้อนหินหรือที่เรียกว่า ตอม่อ บ้านจะทำจากไม้ไผ่ จาก แผลก หรือไม้เนื้อแข็ง มีทรงหลังคา 3 แบบ คือ หลังคาจั่ว หลังคาปั้นหยา และหลังคาทรงมะนิลา หลังคาจะมุงด้วย จาก หรือกระเบื้องดินเผา เป็นต้น

ด้วยสภาพสังคมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งข้าพเจ้าได้ซึมซับมาตั้งแต่เยาว์วัยจนเกิดความผูกพัน คุณค่าความดีงามทั้งหลายนี้ได้อิทธิพลต่อทัศนคติในการสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงต้องการที่จะถ่ายทอดเป็นผลงานชุดนี้เพื่อสะท้อนถึงคุณค่า ความงาม และความกลมกลืนของการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้

³ สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์, ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ (กรุงเทพมหานคร : เอส พรินติ้ง เฮาส์, 2548), 8.

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของภาคใต้มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกือบทุกจังหวัดทางภาคใต้มีอาณาเขตติดทะเล ยกเว้นเพียงจังหวัดยะลา อีกทั้งยังมี ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำหลายสาย น้ำตก ภูเขา ซึ่งนับว่าพื้นถิ่นปักษ์ใต้มีธรรมชาติที่สมบูรณ์สวยงามเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้พืชพรรณทางธรรมชาติในพื้นที่ปักษ์ใต้ก็มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศด้วย เพราะมีทั้งป่าดิบ ป่าชายเลน และป่าพรุ ซึ่งพืชพรรณที่มีบางอย่างก็เป็นพืชประจำถิ่นที่แสดงได้ถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น ต้นสะตอ มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ ตาลโดนดเสม็ด กก เตย ปรง สาธุ จาก ลำพู ลำแพน เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเหล่านี้มีอิทธิพลโดยตรงในการสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้า กล่าวคือข้าพเจ้าเริ่มศึกษารูปทรงพืชพรรณธรรมชาติที่เป็น เพื่อที่จะนำมาสร้างสรรค์ใหม่ โดยตัดทอนรูปทรง ให้อุบายง่ายในลักษณะ 2 มิติตามรูปแบบงานจิตรกรรมไทยประเพณี

อิทธิพลและแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมไทย

จิตรกรรมไทยเป็นมรดกทางศิลปกรรมที่มีคุณค่ายิ่งของไทย ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะของประเทศอินเดีย โดยมีวิวัฒนาการที่สืบทอดกันมานานหลายร้อยปี จนมีเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเอง ทั้งวิธีการเขียน การใช้เส้นสี ลักษณะลีลาการใช้เส้น สีเส้นที่อ่อนช้อย นุ่มนวล รวมไปถึงคติความบังคาลใจในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากงานจิตรกรรมของชนชาติอื่น และจินตนาการของคนไทยแต่ละยุคแต่ละสมัย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ ชีวิต สังคม ประเพณี ระบบกษัตริย์ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี⁴

จิตรกรรมไทย จัดเป็นศิลปะแบบอุดมคติ ให้ความรู้สึกเหนือธรรมชาติทั่วไป การพิจารณาจิตรกรรมไทย ต้องใช้ความลึกซึ้งของภูมิปัญญาที่ดี และความเข้าใจในศิลปะประเภทนี้ด้วย งานจิตรกรรมไทยนั้น มีการสืบทอดต่อเนื่องมานับหลายช่วงอายุคน โดยนิยมเขียนตามฝาผนังภายในพระอุโบสถ พระวิหาร พระมณฑป พระปราสาท พระระเบียง พระสถูปเจดีย์ ศาลาการเปรียญ ปราสาทราชวัง ตลอดจนผนังถ้ำและเพิงผา นอกจากนี้ยังมีการเขียนงานจิตรกรรมไทยลงบน สมุดข่อย พระบฏ กาพย์มหาชาติ และตู้พระธรรมต่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นงานศิลปะที่แสดงออกถึงความ پاکเพียรทางปัญญา อันเกิดจากความคิดและความบังคาลใจตลอดจนและความ

⁴ วิบูลย์ ลีสุวรรณ, จิตรกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2528),

ศรัทธาของบรรพบุรุษในการรวบรวมสิ่งดีงามเหล่านั้นมาบันทึกไว้เป็นงานจิตรกรรม เพื่อให้เป็นประจักษ์พยานแสดงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปกรรมที่เป็นหลักฐานของชาติ และมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า

จิตรกรรมไทยมีลักษณะแตกต่างกันตามความนิยม ซึ่งอาจจะมีแบบหรือท่วงทีที่แสดงออกมาต่างกันไปตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นต่างๆ หรือตามยุคสมัย และตามสกุลช่าง ตลอดจนความคิดของจิตรกรเอง ลักษณะที่แตกต่างกันนี้ แยกออกเป็นแบบใหญ่ๆ 2 แบบ คือ จิตรกรรมสกุลช่างหลวง ซึ่งมีระเบียบแบบแผน เป็นงานฝีมือช่างแห่งราชสำนัก ที่ช่างจะยึดถือเป็นแบบอย่างหรือเป็นครู ส่วนจิตรกรรมสกุลช่างพื้นบ้าน เป็นจิตรกรรมที่อาจเกิดโดยช่างชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้สร้าง หรือช่างจากที่อื่นเดินทางมาเป็นผู้สร้างให้ จิตรกรรมแบบพื้นบ้านมีลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดแบบง่ายๆ มีอิสระ แสดงประเพณีนิยมของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นลักษณะพิเศษเกี่ยวกับความคิด และจิตใจของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างดี⁵

งานจิตรกรรมไทยเป็นงานศิลปกรรมที่สร้างขึ้นตามระเบียบแบบแผนที่ทำสืบต่อกันมาจนเป็นประเพณี ที่มีความงดงามที่มีลักษณะเฉพาะประจำชาติ ซึ่งพอจะสรุปลักษณะสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. งานจิตรกรรมไทยส่วนใหญ่เขียนด้วยสีฝุ่นผสมกาว ซึ่งไม่ว่าจะเขียนบนฝาผนัง ฝาไม้ หรือกระดาษ ฯลฯ ย่อมต้องมีการเตรียมพื้น และรองพื้นไว้เป็นอย่างดี
2. งานจิตรกรรมไทย เป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นในลักษณะของอุดมคติ มีรูปแบบและความงามเหนือธรรมชาติ มีปรัชญาและแนวคิดทางศาสนา ทำให้เกิดการนมิตจากมโนภาพปรากฏเป็นรูปธรรม รูปร่างของสิ่งที่เขียนก็ได้อาศัยเค้าโครงจากสิ่งที่มีอยู่ในชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นท่าทางของบุคคล ปราสาทราชวัง อาคารบ้านเรือน สัตว์ แม่น้ำ ป่าเขา ก็ได้อาศัยธรรมชาติของสิ่งนั้น
3. งานจิตรกรรมไทย เป็นงานที่นำมาสร้างขึ้นใหม่ตามหลักเกณฑ์ของจิตรกรรมไทยที่เขียนสีเรียบๆ แบบๆ ใช้เส้นสีเข้มตัดเน้น แสดงรูปร่างของสิ่งนั้นๆ ให้ชัดเจน

⁵ วรรณิภา ณ สงขลา, จิตรกรรมไทยประเพณี (กรุงเทพมหานคร :ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2533), 2.

4. งานจิตรกรรมไทยมีการกำหนดภาพให้มีระยะใกล้ ไกล โดยการยกตำแหน่งของภาพให้สูงขึ้น หรือห่างออกไปโดยตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งต่าง ไม่ได้ใช้ขนาดเล็ก ใหญ่ของภาพที่เขียนแสดงระยะของภาพอย่างภาพเขียนตะวันตก⁶

5. จิตรกรรมไทยมักจะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเทพและกษัตริย์ ซึ่งเป็นภาพตามคตินิยมมาตั้งแต่อดีต เป็นความศรัทธาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ให้ทรงเป็นดั่งเทพ

6. ตัวภาพมีขนาดเล็ก ไม่นิยมแสดงความรู้สึกทางใบหน้า แต่สื่อความหมาย แสดงพฤติกรรมต่างๆ ด้วยกริยาอาการ และอิริยาบถต่างๆ

7. รูปแบบของตัวภาพมีลักษณะคล้ายกัน เช่นภาพเทพ กษัตริย์ เจ้านาย ข้าราชการ และบุคคลสามัญ ฯลฯ ตัวภาพเหล่านี้มีรูปแบบเป็นแม่บทที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ และนิยมเขียนตามแบบสืบต่อกันมา รูปแบบดังกล่าวนี้อาจคัดจากแบบจริงในธรรมชาติ หรือสร้างสรรค์จากจินตนาการ

8. ภาพที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา รวมทั้งคติธรรมในพระพุทธศาสนาให้ปรากฏเป็นภาพเขียนที่สื่อความหมายเป็นนามธรรม

9. ภาพแสดงกาลเวลาด้วยกริยาของตัวภาพ โดยไม่ใช่แสงเงา หรือความมืดสว่าง เช่นภาพบุคคลนอนหมายถึงเวลาพักผ่อน

10. จิตรกรรมไทยประเพณีนิยมการแบ่งพื้นที่ฝาผนังโดยการใช้ลายเส้นลวด เส้นสีเทา เส้นส้ม เส้นแดง หรือแม้กระทั่งการใช้ภาพลำนํ้า ภูเขา ต้นไม้ ถนน กำแพง เป็นเส้นแบ่งภาพเพื่อการจัดองค์ประกอบของภาพเป็นกลุ่มเล็กๆ เรียงลำดับกันบนพื้นผนังอันกว้างใหญ่ ให้เรียงต่อเนื่องกันอย่างลงตัว และมีช่องไฟ

11. ลักษณะของอาคารบ้านเรือนหรือสถาปัตยกรรมต่างๆนั้น เขียนขึ้นประกอบกับตัวภาพให้เข้าใจเรื่องของภาพได้ มิได้เขียนเข้ามาตราส่วนให้สัมพันธ์กับตัวภาพบุคคล สถาปัตยกรรมจึงมักมีขนาดเล็กเพียงพอดีกับการคลุม หรือล้อมภาพบุคคลนั้น⁷

ในการศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนัง นอกจากจะพบว่ามีความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์และศาสนาอย่างสูงแล้ว ยังพบว่างานจิตรกรรมเหล่านี้ได้บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ รวมถึงลักษณะบ้านเมือง สภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นประวัติศาสตร์

⁶ วิบูลย์ ลีสุวรรณ, จิตรกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีสมานลาดพร้าว, 2528), 50- 52.

⁷ วรรณิภา ณ สงขลา, จิตรกรรมไทยประเพณี (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนุสสกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2533), 9-12.

ของชาติไว้ด้วย กล่าวได้ว่างานจิตรกรรมฝาผนังเป็นแหล่งข้อมูลของความรู้ที่ละเอียดและชัดเจนที่สุด ซึ่งข้าพเจ้าสามารถศึกษาถึงรูปแบบ กระบวนการ และลักษณะต่างๆเพื่อที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้า และนับว่าคุณค่าและความงามของงานจิตรกรรมฝาผนังมีอิทธิพลและเป็นแรงบันดาลใจในการที่จะสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญในการที่จะถ่ายทอดเรื่องราว วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในพื้นที่นั้นได้ซึ่งมีความงามความสงบผ่านรูปแบบของงานจิตรกรรมไทยประเพณี

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้นำลักษณะเฉพาะของงานจิตรกรรมไทยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมาปรับใช้ ส่วนเรื่องราว และกิจกรรมต่างๆของผู้คนในพื้นที่นั้นที่นำมาถ่ายทอดนั้น ข้าพเจ้าได้อาศัยเค้าโครงจากสิ่งที่มีดำรงอยู่จริงของพื้นที่นั้นได้ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นผู้คน สัตว์ สถาปัตยกรรมบ้านเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ หรือแม้กระทั่งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยอาศัยลักษณะ รูปแบบของงานจิตรกรรมไทยประเพณีมาเป็นวิธีการนำเสนอด้วยการเขียนบนพื้นผิวที่มีการเตรียมพื้นเป็นอย่างดีเสมือนฝาผนัง ดำเนินวิธีการเขียนเป็นสี่เหลี่ยมๆ ที่มีเพียง 2 มิติ ใช้เส้นสีเข้มตัดเน้นแสดงรูปร่างของสิ่งนั้น และมีการกำหนดภาพให้มีระยะใกล้ไกล โดยการยกตำแหน่งของภาพให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ดูภาพเด่นชัดเสมอกันตลอดทั้งภาพ ทั้งรูปแบบ ขนาดและรายละเอียด ตัวภาพมีขนาดเล็กแสดงพฤติกรรมด้วยอาการ และเป็นส่วนที่เลื่อนไหลในจังหวะราบเรียบ กระจายทั่วทั้งภาพ ใช้น้ำหนักอ่อนแก่และโครงสร้างโดยรวมที่กลมกลืน

อิทธิพลจากผลงานของศิลปิน

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วิถีชีวิตพื้นที่นั้นได้” ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นแรงบันดาลใจและมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์คือ ผลงานในรูปแบบจิตรกรรมไทยประเพณีของ พรชัย ใจมา ที่บันทึกเรื่องราวต่างๆด้วยงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ผลงานที่โดดเด่นของศิลปินท่านนี้มักจะเป็นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในดินแดนล้านนาทางภาคเหนือ ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น นำเสนอผ่านรูปแบบวิธีการเขียนภาพจิตรกรรมไทยโบราณ มาผสมผสานกับหลักทฤษฎีแบบตะวันตก ใช้หลักการทางทัศนศิลป์ เน้นองค์ประกอบ เส้น สี จนเป็นลักษณะเฉพาะตน

ผลงานของศิลปินท่านนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของการนำภาพวิถีชีวิตพื้นที่นั้นที่อาศัยอยู่ มานำเสนอในรูปแบบงานจิตรกรรมไทยประเพณีที่ดีงาม อีกทั้งยังเป็นการค้นหารูปแบบการสร้างงานที่เป็นลักษณะเฉพาะตนของข้าพเจ้าด้วย

ภาพข้อมูลที่เป็นอิทธิพลเกี่ยวกับวิถีชีวิตผู้คนในพื้นที่ชนบทได้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนทรงหลังคาจั่วมนิลา สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 2 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนทรงหลังจั่วมนิลา

ภาพที่ 3 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนทรงหลังคาปั้นหยา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 4 ภาพแสดงลักษณะเสาและกรงนกเขาชาว

ภาพที่ 5 ภาพแสดงลักษณะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหมู่บ้านประมง

ภาพที่ 6 ภาพแสดงลักษณะแผงตากปลา

ภาพที่ 7 ภาพแสดงลักษณะท่าคลองที่เชื่อมต่อกับทะเลซึ่งมีเรือประมงจอดตลอดแนว

ภาพที่ 8 ภาพแสดงลักษณะเรือกอกและที่ชาวบ้านใช้ในการทำประมง

ภาพที่ 9 ภาพแสดงลักษณะตลาดที่มีการขายเฉพาะอาหารทะเล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 10 ภาพแสดงลักษณะตลาดที่อยู่ติดทะเล

ภาพข้อมูลที่เป็นอิทธิพลเกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนัง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 11 แสดงภาพขุนนางมุสลิมในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม

ภาพที่ 12 แสดงภาพทหารมุสลิมในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 13 แสดงภาพวิถีชีวิตในงานจิตรกรรมไทย

ภาพที่ 14 แสดงภาพวิถีชีวิตริมแม่น้ำในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 15 แสดงภาพวิถีชีวิตชาวเรือในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ภาพที่ 16 แสดงภาพการวางรูปทรงคนที่สร้างความต่อเนื่องในงานจิตรกรรมฝาผนัง

ภาพข้อมูลที่เป็นอิทธิพลจากผลงานของศิลปิน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 17 แสดงภาพผลงานของ พรชัย ใจมา ชื่อผลงาน “ยี่เป็ง”

ภาพที่ 18 แสดงภาพผลงานของ พรชัย ใจมา ชื่อผลงาน “ปอยหน้อย”

มหาวิทาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์
ภาพที่ 19 แสดงภาพผลงานของ พรชัย ใจมา ชื่อผลงาน “กาดมั่ว”

ภาพที่ 20 แสดงภาพผลงานของ พรชัย ใจมา ชื่อผลงาน “เขื่อนไฟ”

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้นำเรื่องราววิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ วัฒนธรรมอันหลากหลายของผู้คนในพื้นที่ปักษ์ใต้ ซึ่งดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมปัจจุบันด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน อันเป็นประสบการณ์ส่วนตนมาเป็นข้อมูลในการนำเสนอ ทั้งนี้เพื่อต้องการสะท้อนให้เห็นภาพความงามและความกลมกลืนแห่งวิถีชีวิต ด้วยเทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ในลักษณะรูปแบบของงานจิตรกรรมไทยประเพณี

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ ข้าพเจ้าได้วางแผน และเรียบเรียงขั้นตอนต่างๆ เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติการ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาเนื้อหาเรื่องราวตามแนวความคิด หาข้อมูล เทคนิค และวิธีการต่างๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างผลงานให้สมบูรณ์และมีความลงตัว ดังมีรายละเอียดขั้นตอนตามระยะเวลาและวิธีการสร้างสรรค์ต่อไปนี้

1. ระยะของการหาข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง คือ การได้ใช้ชีวิตในพื้นที่ปักษ์ใต้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตพื้นถิ่น จนซึมซับภาพความงดงามของวัฒนธรรมพื้นถิ่น ความเป็นอยู่อย่างกลมกลืนของผู้คนที่มีความหลากหลายในสังคม พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันด้วยความเรียบง่าย สงบสุข ตลอดจนได้ศึกษาหาข้อมูลจากสถานที่จริง และจากวิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ที่เป็นอยู่โดยทั่วไปในปัจจุบัน

นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้ศึกษางานจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดวาอารามต่างๆ ทั้งทางด้านเรื่องและเนื้อหาทางศิลปะ ความเคลื่อนไหวของรูปทรง การวางภาพและทัศนธาตุต่างตามลักษณะของงานจิตรกรรมไทยประเพณี

1.2 ข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี การดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่นั้นได้ อาทิเช่น อาชีพ การแต่งกาย การสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวกับงานจิตรกรรมไทยประเพณีถึงลักษณะสำคัญต่างๆของการสร้างงานจิตรกรรมไทยประเพณี เพื่อช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง นอกเหนือจากการได้สัมผัสและเรียนรู้จากสถานที่จริง อันจะนำไปสู่ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่อไป

2. ระยะเวลาของการศึกษาลี้แวดล้อมและธรรมชาติ

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้านั้น การศึกษาสภาพแวดล้อมและธรรมชาติของทุกสิ่งที่เกิดขึ้นและดำเนินไปในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผู้คน สถาปัตยกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ ต้นไม้ แม่น้ำ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความจริงในธรรมชาติ เพื่อให้เกิดการรู้แจ้ง ข้าพเจ้าจึงใช้วิธีการวาดเส้นในการศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของสิ่งเหล่านี้ โดยเฉพาะภาพผู้คนที่มีความหลากหลายและเป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งจะต้องเขียนให้รู้สึกและรับรู้ได้ถึงชีวิตชีวา การฝึกฝนวาดเส้นสิ่งเหล่านี้สม่ำเสมอ จะช่วยให้สามารถแสดงออกถึงอารมณ์ต่างๆ ของผู้คนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้

3. ระยะเวลาของการสร้างภาพร่าง

ในขั้นตอนของการจัดทำภาพร่างนี้ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการประกอบการสร้างสรรค์คือ ข้อมูลจากหนังสือ และข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ที่อยู่อาศัย การได้บันทึกข้อมูลต่างๆ ทั้งวิธีการถ่ายภาพ และการใช้วิธีการวาดเส้นสิ่งต่างๆในสิ่งแวดล้อมพื้นที่นั้น จะนำมาช่วยเสริมในกระบวนการทำภาพร่างต่อไป

ในขั้นตอนนี้ข้าพเจ้าได้จัดทำภาพร่างหลายๆแบบ เพื่อวิเคราะห์ผล และหาความลงตัวในการจัดองค์ประกอบผลงานที่สร้างสรรค์ นอกจากนี้ในขั้นตอนของการจัดทำภาพร่างจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ก่อนนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติงานจริงต่อไป ซึ่งในการจัดทำภาพร่างข้าพเจ้าได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

3.1 ระยะเวลาของการทำภาพร่างขาวดำ เป็นขั้นตอนของการทำภาพร่างด้วยเส้น วางตำแหน่งเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ และจังหวะของตัวภาพให้ลงตัวในกระดาษ

3.2 ระยะเวลาของการทำภาพร่างสี เป็นขั้นตอนของการนำภาพร่างขาวดำที่วางตำแหน่งของเรื่องราวต่างๆ ไว้อย่างลงตัวแล้ว มาระบายสี โดยกำหนดโครงสร้างโดยรวม คูเรื่อน้ำหนักของสีที่ใช้ ส่วนใดคือจุดเด่นจุดรอง เพื่อให้มีความสมบูรณ์ตามความรู้สึกที่ต้องการแสดงออก และนำไปใช้ในการประกอบการสร้างสรรค์จริงต่อไป

4. ระยะของการสร้างสรรค์ผลงานจริง

ข้าพเจ้าได้เลือกนำภาพร่างมาขยายเป็นผลงานจริงในสัดส่วนที่มีขนาดเท่าจริง โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิค วิธีการตามลักษณะงานจิตรกรรมไทยประเพณี ลงบนพื้นเฟรมที่มีการเตรียมพื้นเสมือนฝาผนัง

ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” นี้ ข้าพเจ้าได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลจริง ผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนังรวมทั้งเอกสารตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมพื้นถิ่นปักษ์ใต้ เพื่อนำเนื้อหาสาระดังกล่าวมาผนวกเป็นความคิดรวบยอด ผสานกับการแสดงออกเฉพาะตนเป็นผลงานจิตรกรรมไทยประเพณี โดยกำหนดองค์ประกอบด้วยทัศนธาตุต่างๆดังนี้

1. เส้น เป็นทัศนธาตุที่สำคัญและเป็นโครงสร้างแท้จริงในงานจิตรกรรมไทยที่มีสีและน้ำหนักเบาๆเป็นส่วนประกอบ เส้นในงานจิตรกรรมไทยจะทำหน้าที่สร้างรูปทรงของสิ่งต่างๆ เป็นส่วนใหญ่¹ นอกจากนี้ยังมีเส้นที่เกิดจากการวางจังหวะทิศทางของตัวภาพ เพื่อสร้างความเคลื่อนไหว ความต่อเนื่องของเรื่องราว และอารมณ์ความรู้สึก

2. สี ในงานของข้าพเจ้าจะใช้สีไม่สดมากนัก โครงสีโดยรวมเป็นสีน้ำตาลแดง ซึ่งลงในขั้นตอนการเตรียมพื้นเพื่อต้องการให้เป็นสีของพื้นดิน ในส่วนของการลงสีตัวภาพจะใช้หลักการเพิ่มน้ำหนักสีจากสีพื้นลงไป ในตัวภาพบางส่วนจะมีการใช้สีน้ำเงินซึ่งเป็นคู่สีตรงข้ามเพื่อสร้างความอ่อนแก่ของน้ำหนักและสร้างความกลมกลืนของผลงาน

3. ลักษณะของพื้นผิว วิธีการเตรียมรองพื้นด้วยดินสอพอง แล้วใช้สีขาวลงทับเพื่อป้องกันการร่อนของดินสอพอง ลงสีน้ำตาลแดงทับและใช้กระดาษทรายขัด จะทำให้เกิดลักษณะพื้นผิวที่ให้อารมณ์ความรู้สึกดังที่ต้องการแสดงออก

4. รูปทรง รูปทรงที่ข้าพเจ้านำมาใช้ นั้น มีที่มาจากสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ปักษ์ใต้ที่ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้คน สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ แม่น้ำ สถาปัตยกรรมต่างๆ เป็นต้น โดยนำมาตัดทอนเป็นรูปทรง 2 มิติเบาๆ และจัดวางรูปทรงเหล่านี้ซ้อนทับกันไปตามลักษณะงานจิตรกรรมไทยประเพณี

¹ ชลูด นิมเสมอ, วาดเส้นร่วมสมัย (กรุงเทพฯ: มรินทร์การพิมพ์, 2529), 31.

5. ทิศทาง ทิศทางภายในภาพผลงานเกิดจากเส้น และรูปทรงที่สัมพันธ์กัน ภาพสถาปัตยกรรมจะเป็นประธานหลักของภาพ มีทิศทางของเส้นที่เกิดจากรูปทรงเรื่อพุ่งเข้าไปหาและรูปทรงคนจะเป็นส่วนที่สร้างความเคลื่อนไหว เพื่อให้ภาพผลงานเกิดความต่อเนื่อง

6. น้ำหนัก เนื่องจากโครงสร้างโดยรวมของภาพเป็นโครงสร้างที่กลมกลืน ดังนั้นน้ำหนักของสีที่เกิดขึ้นในภาพผลงาน จะเกิดจากการกำหนดค่าน้ำหนักของสีที่มีความอ่อนแก่แตกต่างกันออกไป ซึ่งข้าพเจ้าได้กำหนดให้รูปทรงสถาปัตยกรรมเป็นประธานหลักของภาพมีน้ำหนักที่แก่สุด รูปทรงผู้คน ต้นไม้ เครื่องมือเครื่องใช้ และสัตว์จะมีค่าน้ำหนักเป็นกลาง และกำหนดให้พื้นดินเป็นน้ำหนักอ่อนสุด ทั้งนี้ในแต่ละส่วนที่กำหนดนั้นก็จะมีการสร้างค่าน้ำหนักที่แตกต่างสลับกันไปอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ภาพผลงานเกิดความเคลื่อนไหวไปตามอารมณ์รู้สึก

7. เนื้อหา ในผลงานของข้าพเจ้าได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

7.1 เนื้อหาที่เกิดจากรื่องราว ที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นของผู้คนในพื้นที่นั้นได้

7.2 เนื้อหาที่เกิดจากผลทางทัศนศิลป์ ทั้งเส้น สี น้ำหนัก จังหวะ รูปทรง พื้นผิว ที่ว่าง ทิศทาง ทำให้เกิดความงามความกลมกลืน และให้ผลทางความรู้สึก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 21 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 22 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

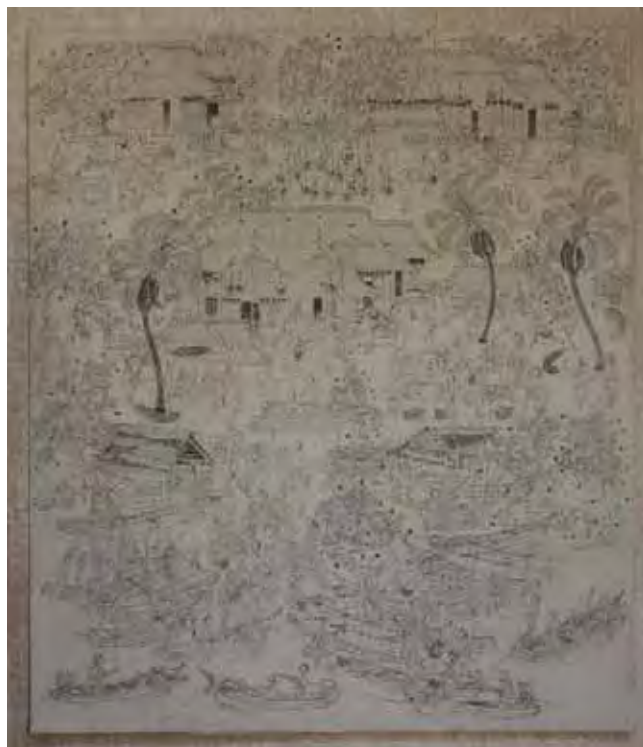

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 23 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

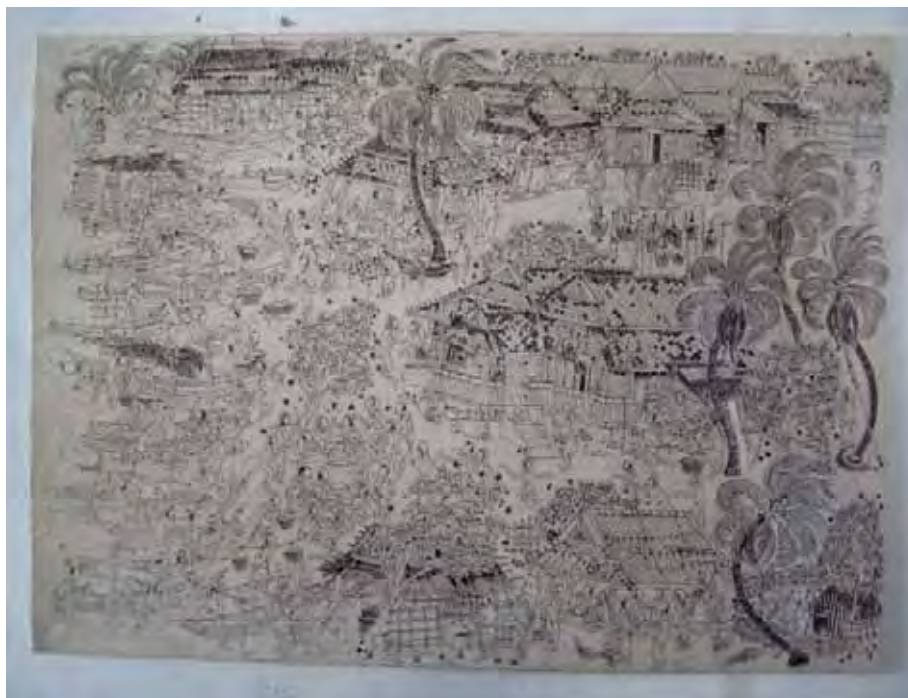
ภาพที่ 24 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพที่ 25 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ภาพที่ 26 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

ภาพที่ 27 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 28 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8

ภาพที่ 29 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 9

ภาพที่ 30 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 31 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 32 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 33 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 34 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ภาพที่ 35 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 36 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกานบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7

ภาพที่ 37 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8

ภาพที่ 38 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 9

ภาพที่ 39 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 10

ภาพที่ 40 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 11

ภาพที่ 41 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 12

ภาพที่ 42 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกาบนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 13

ภาพที่ 43 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกابนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 14

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 44 แสดงภาพร่างความคิดด้วยปากกابนกระดาษ ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 15

ภาพที่ 45 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 46 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลัยลัทธิ

ภาพที่ 47 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 48 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 49 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ภาพที่ 50 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

มหาวิทาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 51 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7

ภาพที่ 52 แสดงภาพร่างสี ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8

ภาพที่ 53 แสดงภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1 สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 54 แสดงภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 55 แสดงภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 56 แสดงภาพร่างสี ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

บทที่ 4

การดำเนินงานและพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” เป็นการศึกษา ค้นคว้า การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะตน โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์จากงานจิตรกรรมไทยประเพณี เพื่อถ่ายทอด เรื่องราว วิถีชีวิต วัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ความดีงามของกิจกรรมการดำเนินชีวิตกันอย่างกลมกลืนของผู้คนในพื้นที่ปักษ์ใต้ ทั้งนี้ในระหว่างการสร้างสรรค์ได้ประสบปัญหาที่ต้องหากระบวนการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละชิ้น เพื่อให้ได้ผลตรงตามความรู้สึกที่ต้องการถ่ายทอด ดังการดำเนินงานและพัฒนาผลงานตามระยะเวลาดังนี้

ผลงานเริ่มต้นการสร้างสรรค์

การศึกษาช่วงแรกๆในภาควิชาศิลปะไทย เป็นการเริ่มต้นค้นคว้าหาแนวทางการสร้างสรรค์อย่างจริงจัง โดยข้าพเจ้ามีความคิดในการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว ผ่านเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในปักษ์ใต้ การศึกษารูปทรงต่างๆในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมพื้นถิ่น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษารูปทรงของผู้คนที่มีลักษณะท่าทางต่างๆอย่างเป็นธรรมชาตินั้น ต้องเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจก่อนที่จะนำรูปทรงต่างๆมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งนอกจากข้าพเจ้าจะใช้วิธีการวาดเส้น เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างต่างๆของรูปร่าง และท่าทางต่างๆของผู้คนแล้ว การเขียนภาพผู้คนด้วยกระบวนการลงสีตามหลักการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยยังเป็นอีกวิธีการที่ข้าพเจ้านำมาทดลองสร้างสรรค์ผลงานในช่วงแรก

ในส่วนข้อมูลที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาทดลองสร้างสรรค์ผลงานในช่วงนี้เป็นข้อมูลซึ่งได้จากประสบการณ์ตรงในการใช้ชีวิตและรับรู้เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้าพเจ้าได้นำรูปทรงของผู้คนที่ข้าพเจ้าได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน นั่นคือภาพแม่ค้าที่นั่งขายของอยู่ในตลาดมานำเสนอ เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยผลงานสร้างสรรค์ในช่วงนี้เป็นการทำงานทดลองและศึกษาผลงานชิ้นเล็กๆ นำเสนอรูปทรงของผู้คน 1 ถึง 2 คนในผลงาน 1 ชิ้น ซึ่งผลงานดังกล่าวนอกจากจะเป็น

การศึกษาและการฝึกเขียนภาพผู้คนที่ด้วยวิธีการตามหลักจิตรกรรมไทยแล้ว ยังสามารถตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกได้ตรงตามที่ต้องการแสดงออกอีกด้วย

สรุปผลงานเริ่มต้นการสร้างสรรค์

ผลงานเริ่มต้นการสร้างสรรค์ชุดนี้เป็นการศึกษาทดลองการเขียนภาพผู้คนที่ตามลักษณะรูปแบบงานจิตรกรรมไทย และยังเป็นกรถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆผ่านภาพผู้คนที่นำมาเสนอ ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ปัญหาที่พบ คือ เมื่อขยายผลงานให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ก็ต้องขยายขนาดตัวภาพบุคคล และสิ่งของต่างๆด้วย ซึ่งมีลักษณะการเขียนที่แตกต่างไปจากเดิม และเน้นลักษณะความเหมือนจริงมากขึ้น ทำให้ผลงานไม่สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอได้

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1

จากการได้ฝึกฝนสังเกตธรรมชาติของผู้คน ด้วยวิธีการวาดเส้นและการฝึกเขียนด้วยวิธีการสร้างสรรค์ตามหลักงานจิตรกรรมไทยมากระยะหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงได้นำเรื่องราววิถีชีวิตในพื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้ ที่ซึ่งข้าพเจ้าได้ใช้ชีวิตมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมานำเสนอ โดยผลงานการสร้างสรรค์ในช่วงนี้จะนำเสนอเรื่องราวตลาดในพื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันของผู้คนที่มีความหลากหลาย ข้าพเจ้าได้นำเสนอเรื่องราวต่างๆในพื้นที่เฟรมขนาดใหญ่ โดยได้เตรียมพื้นเฟรมให้เสมือนฝาผนัง และใช้วิธีการสร้างสรรค์ด้วยลักษณะงานจิตรกรรมไทยประเพณี

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 แสดงเรื่องราวกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในตลาดพื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้ มีการจัดวางองค์ประกอบของภาพแบบเท่ากันทั้งสองข้าง วางรูปทรงเรื่อหลังใหญ่หลังคาทรงจั่วมะนิลาซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์พื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้ให้อยู่ตรงกลางและเป็นประธานของภาพ วางรูปทรงเรื่อที่มีขนาดเล็กเป็นจังหวะกระจายทั้งด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง วางรูปทรงบุคคลกระจายทั่วทั้งภาพเพื่อสร้างความเคลื่อนไหวและความต่อเนื่อง และกำหนดโครงสร้างโดยรวมของภาพผลงานให้เป็นสีน้ำตาลแดง

ปัญหาที่พบในผลงานชิ้นนี้ คือการใช้วิธีการเขียนพื้นดินด้วยการแต้มเป็นทีพุกกัน ทำให้ตัวภาพอื่นลดความน่าสนใจลง และการเขียนแบบไล่สีน้ำหนกในส่วนพื้นดินทำให้ผลงานโดยรวมมีระยะใกล้ ไกลซึ่งจะเกิดความขัดแย้งกับรูปทรงอื่นๆของภาพผลงาน เช่นภาพบุคคลสถาปัตยกรรม ต้นไม้ที่มีลักษณะ 2 มิติแบนๆ เป็นเหตุให้ผลงานขาดความเป็นเอกภาพ

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในชิ้นที่ 1 ส่งผลต่อการพัฒนาผลงานชิ้นที่ 2 กล่าวคือผลงานการสร้างสรรค์ชิ้นนี้ ยังคงนำเสนอเรื่องราว กิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนในตลาดพื้นถิ่นปักษ์ใต้ มีการเตรียมพื้นเสมือนฝาผนัง และได้ทดลองสร้างพื้นผิว ร่องรอยแตกร้าวของฝาผนังขึ้น เพื่อถ่ายทอดแนวความคิดและอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ข้าพเจ้าได้ทดลองใช้วิธีการสร้างสรรค์ผลงานด้วยการใช้วิธีการตัดเส้นตัวภาพทั้งหมดก่อนลงสีบางๆ ทับตัวภาพนั้น เพื่อให้เส้นที่ตัดลงบนตัวภาพได้แสดงออกอย่างชัดเจน ทำให้ผลงานชิ้นนี้เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วเสมือนภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ผู้กร่อนไปตามกาลเวลา

พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนในผลงานชิ้นนี้คือการแสดงออกของเส้นที่เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดรูปทรงตัวภาพชัดยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาที่พบในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้คือ แม้เมื่อดูภาพผลงานในระยะใกล้จะเห็นรายละเอียดมากมาย แต่เมื่อถอยออกมามองในระยะไกลๆ แล้วกลับพบว่ายังขาดการแสดงออกของค่าน้ำหนักที่ประสานกันระหว่างค่าน้ำหนักอ่อนสุดและเข้มสุด ผลงานจึงมีค่าน้ำหนักเป็นกลาง ซึ่งส่งผลให้ผลงานชิ้นนี้ขาดพลังหรือแรงปะทะกับผู้ชมผลงาน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3 ผลงานชิ้นนี้ยังคงนำเสนอเรื่องราว กิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนในตลาดพื้นถิ่นปักษ์ใต้แต่ได้ปรับเปลี่ยนรูปทรงลักษณะของเรือนตลาด ซึ่งเป็นประธานของภาพ และยังคงใช้หลักการจัดวางองค์ประกอบ การเตรียมพื้นและวิธีการสร้างสรรค์เหมือนกับชิ้นที่ผ่านมา ทั้งนี้ผลงานโดยรวมเมื่อแล้วเสร็จจะมีความแตกต่างจากผลงานชิ้นที่ผ่านมาคือจะไม่แสดงร่องรอยการหลุคร่อนของสีเสมือนจิตรกรรมฝาผนังและมีการลงสีที่ตัวภาพทุกส่วนอย่างสมบูรณ์ เพื่อจะได้แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอได้อย่างเต็มที่

ในส่วนของปัญหาที่ค้นพบในผลงานชิ้นนี้ ยังคงเป็นเรื่องการควบคุมน้ำหนักของภาพผลงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความกังวลของผู้สร้างสรรค์ในขั้นตอนของการลงสีที่ตัวภาพว่าหากใช้ค่าน้ำหนักของสีที่เข้ม และเนื้อสีมากเกินไปจะทำให้เส้นที่ตัดลงบนตัวภาพนั้นเลือนหายไป

สรุปในส่วนจของรายละเอียด แม้จะมีการพัฒนาผลงาน วิธีการสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการตัดเส้นตัวภาพทั้งหมดก่อนลงสีบางๆทับตัวภาพนั้น แต่ยังคงพบปัญหาว่า ค่าน้ำหนักต่างๆในภาพผลงานที่ขาดหายไป ทำให้ผลงานขาดพลัง หรือแรงปะทะกับผู้ชมผลงานซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ข้าพเจ้าจะได้ศึกษาค้นคว้าหาวิธีการต่างๆ เพื่อจะนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาผลงานในชุดต่อไป

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2

ปัญหาต่างๆที่ได้ประสบระหว่างการสร้างสรรค์ในช่วงที่ผ่านมา เป็นผลให้ข้าพเจ้าต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมทั้งจากเอกสาร และภาพจิตรกรรมฝาผนัง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์ให้เป็นไปตามแนวความคิด และตรงกับอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกให้มากที่สุด

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่สองนี้มีด้วยกันทั้งหมด 4 ชิ้น เป็นการบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่นันทบุรีได้ โดยการนำเสนอกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านประมงพื้นที่นันทบุรีได้ แสดงภาพความเป็นอยู่ของผู้คนที่พึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างสงบสุขและเรียบง่าย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ผ่านรูปทรงผู้คน สถาปัตยกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 แสดงเรื่องราวกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในหมู่บ้านประมงพื้นที่นันทบุรีได้ ซึ่งภาพผลงานชิ้นนี้มีการจัดวางองค์ประกอบแบบเท่ากันทั้งสองข้าง นำเสนอผลงานในลักษณะแนวตั้ง วางรูปทรงบ้านหลังใหญ่หลังคาทรงจั่วมะนิลาผสมหลังคาปั้นหย่าเป็นประธานของภาพ และวางรูปทรงเรือนหลังเล็กเป็นจังหวะกระจายทั่วภาพผลงาน โดยกำหนดรูปทรงเรือที่วางอยู่ด้านล่างของภาพเป็นเสมือนเส้นนำสายตาไปสู่สาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอ และกำหนดทิศทางการวางรูปทรงผู้คนกระจายทั่วทั้งภาพ เพื่อให้รูปทรงต่างๆภายในผลงานเกิดความต่อเนื่อง

ในส่วนของการเตรียมพื้นของผลงานชิ้นนี้ยังคงสร้างให้เหมือนฝาผนัง กำหนดโครงสร้างโดยรวมเป็นสีน้ำตาลแดง ใช้วิธีการตัดเส้นตัวภาพตลอดทั้งภาพผลงานจากนั้นจึงลงสีตัวภาพ ซึ่งในขั้นตอนการลงสีตัวภาพ ข้าพเจ้าใช้สีที่มีความหลากหลาย เช่นสีน้ำตาล ขาว เทียว ฟ้า น้ำเงินแดง เป็นต้น และใช้วิธีการคัดน้ำหนักร่อนสุดด้วยการลงสีเหลืองอ่อนบริเวณด้านหลังตัวภาพ เพื่อให้แยกออกมาจากพื้นผิว ทำให้ผลงานชิ้นนี้มีค่าน้ำหนักที่ดีขึ้นกว่าผลงานที่ผ่านมา

ปัญหาที่ค้นพบในผลงานชิ้นนี้ก็คือ การลงสีเหลืองอ่อนด้านหลังตัวภาพเพื่อสร้างค่าน้ำหนักอ่อนสุดของภาพผลงาน จะทำให้ในส่วนของพื้นผิวขาดความกลมกลืนตามอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2 แสดงเรื่องราวกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในหมู่บ้านประมงพื้นที่นันทบุรีได้ ซึ่งภาพผลงานชิ้นนี้มีการจัดวางองค์ประกอบด้วยรูปทรงต่างๆในลักษณะแนวนอน เพื่อทดลองสร้างมุมมองและนำเนื้อหาใหม่มานำเสนอ ในส่วนของการจัดวางรูปทรงต่างๆในภาพผลงาน การสร้างเส้นนำสายตา และการสร้างจังหวะความต่อเนื่องของรูปทรง ได้ใช้วิธีการเดียวกับการสร้างผลงานในชิ้นที่ผ่านมา

การเตรียมพื้นของผลงานชิ้นนี้ยังคงสร้างให้เหมือนกับฝาผนัง กำหนดโครงสร้างโดยรวม เป็นสีน้ำตาลอ่อน ใช้วิธีการสร้างสรรค์เช่นเดียวกับชิ้นที่ผ่านมา แต่จะไม่ใช้วิธีการสร้างน้ำหนักอ่อนสุดด้วยการลงสีเหลืองอ่อนด้านหลังตัวภาพ ในส่วนของรูปทรงสถาปัตยกรรม ข้าพเจ้าทดลองเขียนให้มีปริมาตรเพื่อสร้างค่าน้ำหนักเข้ม กลาง อ่อนในรูปทรงดังกล่าว

ปัญหาที่พบในผลงานชิ้นนี้คือการแสดงออกทางเรื่องราวที่มี 2 เรื่อง โดยแบ่งแยกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเรื่องราวของเรือที่เทียบท่าอยู่ริมฝั่งและส่วนที่เป็นเรื่องราวกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในหมู่บ้าน ทำให้แย่งความสนใจกันเองในภาพผลงาน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในส่วนของรูปทรงที่วางจังหวะรูปทรงต่างๆที่แน่นและใช้สีที่หลากหลาย ทำให้ผลงานขาดพื้นที่ว่างและความกลมกลืน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3 ผลงานชิ้นนี้นำเสนอท่าเทียบเรือของหมู่บ้านประมงในพื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้ ใช้วิธีการจัดองค์ประกอบแบบเท่ากันทั้งสองข้าง ด้วยรูปทรงที่แตกต่างกัน เน้นสาระสำคัญอยู่กลางตัวภาพ คือภาพกิจกรรมต่างๆของชาวประมง โดยมีรูปทรงเรือล้อมรอบและเป็นเสมือนเส้นนำสายตาไปสู่สาระสำคัญดังกล่าว ซึ่งในผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าได้กำหนดโครงสร้างโดยรวมให้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ในส่วนของการลงสีรูปทรงตัวภาพต่างๆจะใช้แค่สีน้ำตาล ดำ ขาว และน้ำเงิน ทำให้สามารถควบคุมน้ำหนักภายในผลงานได้ง่ายขึ้น อีกทั้งภาพผลงานมีความกลมกลืนตามอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ

ในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นในผลงานชิ้นนี้คือ การจัดวางจังหวะรูปทรงที่แน่นจนเกินไป ทำให้ภาพผลงานขาดพื้นที่ว่าง รูปทรงต่างๆไม่สามารถแสดงตนได้ชัดเจน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4 ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าได้นำปัญหาที่ค้นพบจากการสร้างสรรค์ผลงานที่ผ่านมา มาเป็นข้อปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เรื่องราวที่นำเสนอ และหลักในการจัดวางองค์ประกอบได้ใช้วิธีการเดียวกับชิ้นที่สาม ข้าพเจ้าได้ทดลองขยายขนาดของเฟรมในแต่ละด้าน พร้อมๆกับการปรับเปลี่ยน การจัดวางรูปทรงตัวภาพจากชิ้นที่ผ่านมาเพื่อสร้างพื้นที่ว่างให้เกิดขึ้นภายในผลงาน ซึ่งทำให้รูปทรงต่างๆแสดงสาระสำคัญได้ตามอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ

สรุปผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ผลงานในช่วงนี้เป็นการพัฒนาผลงานจากชิ้นหนึ่งไปสู่อีกชิ้นหนึ่งอย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ผลงานที่สร้างสรรค์สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตรงตามที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งผลงานชิ้นสุดท้ายของช่วงนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาในส่วนของรายละเอียดเล็กๆ เช่น ความเหมือนกันของใบหน้าผู้คนและการแสดงท่าทางของผู้คนที่เกินความเป็นจริง ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นำให้ข้าพเจ้าต้องศึกษาใบหน้าคนในพื้นที่ถิ่นปักษ์ใต้เพิ่มเติม ด้วยวิธีการวาดเส้น เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักข์ใต้” เป็นการดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานที่มีความต่อเนื่องมาจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ โดยได้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆที่ค้นพบระหว่างการสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ผ่านมา พัฒนาการแสดงออกให้มีความสมบูรณ์และตรงกับอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งผลงานในระยะนี้ยังคงมีแนวคิดเดิม คือ แสดงเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในปักข์ใต้ นำเสนอความงามและความกลมกลืนในกิจกรรมการดำเนินชีวิตร่วมกันของผู้คน ด้วยเทคนิควิธีการการสร้างงานแบบจิตรกรรมไทยประเพณี โดยสรุปได้ดังนี้

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

ข้าพเจ้าได้นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ในลักษณะพื้นภาพแนวนอนใช้วิธีการจัดวางองค์ประกอบแบบเท่ากันทั้งสองข้าง ด้วยรูปทรงต่างๆที่มีความเคลื่อนไหวต่อเนื่องทั้งภาพผลงาน ซึ่งจะดำเนินเรื่องราวต่างๆของภาพผลงานจากด้านล่างสู่ด้านบน ดังต่อไปนี้

1. บ้านเรือนทรงปั้นหยาและทรงจั่วมะนิลา 2 หลังที่วางอยู่ด้านล่างของภาพผลงาน ให้เห็นถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในหมู่บ้านประมงพื้นถิ่นปักข์ใต้ เช่น ภาพการเลี้ยงสัตว์ การตากปลาแห้ง ทำเทียบเรือและการไปมาหาสู่กันของผู้คนในหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งข้าพเจ้าได้กำหนดการวางรูปทรงต่างๆที่นำเสนอให้มีทิศทางที่เชื่อมโยง เคลื่อนไหวไปสู่ภาพลำคลองที่อยู่ส่วนตรงกลางของภาพผลงาน

2. ในส่วนตรงกลางภาพผลงานแสดงภาพลำคลองที่มีเรือก้อและจอดเทียบท่าอยู่ ซึ่งแสดงถึงลักษณะเฉพาะถิ่นของหมู่บ้านแห่งนี้ที่ใช้เรือก้อและในการทำประมงชายฝั่ง โดยข้าพเจ้าได้กำหนดทิศทางของรูปทรงเรือ ทั้งที่จอดตลอดแนวลำคลองและแล่นอยู่ในลำคลอง ให้เป็นส่วนเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอ

3. ด้านบนของภาพผลงานแสดงเรื่องราวตลาด ที่เป็นจุดนัดพบนำสิ่งของที่หามาได้มาซื้อขาย พบปะสังสรรค์และดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกันอย่างสงบสุข เรียบง่ายของผู้คนในหมู่บ้านพื้นถิ่นปักข์ใต้ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นลักษณะของเรือนตลาดหลังใหญ่ที่มีหลังคาทรงปั้นหยาผสมจั่วมะนิลาวางอยู่ตรงกลางของภาพผลงาน และมีเรือนหลังเล็กวางกระจายเป็นจังหวะออกไปทางด้านข้างซ้ายขวา โดยข้าพเจ้าได้กำหนดการวางให้รูปทรงผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ตลาดเป็นส่วนเชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง ทำให้ภาพผลงานมีจังหวะเคลื่อนไหวไปตลอดทั้งภาพ

นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้กำหนดโครงสร้างโดยรวมของภาพผลงานในขั้นตอนของการเตรียมพื้นที่ให้เป็นสีน้ำตาลอ่อน และสร้างค่าน้ำหนักของรูปทรงตัวภาพต่างๆด้วยโครงสร้างเดียวกัน ทำให้ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้มีความกลมกลืน ตรงตามอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ในลักษณะพื้นภาพแนวตั้ง เพื่อเป็นการเปลี่ยนมุมมอง การนำเสนอผลงาน ด้วยการจัดวางรูปทรงสถาปัตยกรรมต่างๆ เป็นจังหวะ จากซ้ายไปขวา และ จากล่างขึ้นบนควบคุมรูปทรงปลีกย่อยอื่นที่เป็นส่วนสร้างความเคลื่อนไหวตลอดทั้งภาพผลงาน โดย ยังคงดำเนินเรื่องราวต่างๆ ของภาพผลงานจากด้านล่างไปสู่ด้านบน ดังนี้

1. ด้านล่างของภาพผลงานแสดงให้เห็นลักษณะการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของผู้คนใน หมู่บ้านประมงพื้นถิ่นปักษ์ใต้ ซึ่งบ้านหลังคาทรงจั่วมะนิลาที่นำเสนอได้บ่งบอกให้เห็นถึงชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนในหมู่บ้านประมง มีการเลี้ยงเป็ดในคอกที่สร้างไว้ใกล้แหล่งน้ำ การตากปลา แห้ง การไปมาหาสู่กันของผู้คนและมีศาลาริมทางทรงปั้นหยา ซึ่งเป็นจุดพักพบปะกันของผู้คน รูปทรงต่างๆ ที่นำเสนอข้าพเจ้าได้กำหนดทิศทางให้มีส่วนเชื่อมโยงเคลื่อนไหวไปสู่ภาพล้าคลองที่อยู่ ด้านหลังของบ้านหลังนี้

2. ส่วนของเนื้อหาผลงานที่อยู่ถัดขึ้นไปข้าพเจ้าได้นำเสนอภาพล้าคลองที่มีลักษณะโค้ง มีเรือกอและจอดเทียบท่าตลอดแนวล้าคลอง โดยกำหนดทิศทางของรูปทรงเรือเหล่านี้ให้มีส่วน เชื่อมโยงและนำไปสู่สาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอ

3. ส่วนของพื้นที่ตลาดที่มีลักษณะโค้งตามรูปทรงของล้าคลอง ข้าพเจ้าได้วางรูปทรง ของเรือนขนาดเล็กทรงปั้นหยาเป็นจังหวะซ้ายขวาจากด้านล่างไปสู่ด้านบนซึ่งเป็นเรือนตลาดหลัง ใหญ่ทรงจั่วมะนิลา และวางรูปทรงของบ้านเรือนทรงปั้นหยาถัดออกมาด้านข้างซ้ายขวา โดย กำหนดให้รูปทรงผู้คนเป็นส่วนสร้างความเชื่อมโยง และความต่อเนื่องระหว่างรูปทรงอื่นๆ ของภาพ ผลงาน

นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้กำหนดโครงสร้างโดยรวมในชั้นการเตรียมพื้นของภาพผลงานให้เป็น สีนํ้าตาลแดง และสร้างค่าน้ำหนักของรูปทรงตัวภาพต่างๆ ให้อยู่ในโครงสร้างเดียวกัน ทำให้ผลงาน ชิ้นนี้มีโครงสร้างที่เข้มกว่าชิ้นที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศของภาพผลงานในอีกรูปแบบ หนึ่ง แต่ยังคงความกลมกลืนตามอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ

ขั้นตอนการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างผลงานจริง ข้าพเจ้าได้กำหนดกรรมวิธีและขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมพื้น ข้าพเจ้าใช้กระดาษสาปูลงบนผืนผ้าใบ จากนั้นใช้ดินสอพองผสมกาวทาทับลงบนกระดาษสา ทั้งนี้กระดาษสาจะช่วยยึดให้ดินสอพองติดแน่นกับผืนผ้าใบ เมื่อแห้งแล้วใช้สีขาวทารองพื้นอีกครั้งเพื่อป้องกันการร่อนของดินสอพอง จากนั้นใช้สีอะคริลิกทาทับลเพื่อกำหนดโครงสีโดยรวม

2. ขั้นตอนการร่างภาพ เป็นขั้นตอนของการขยายภาพร่างลงบนพื้นที่เตรียมไว้ ซึ่งจะขยายขนาดจากภาพร่างตามสัดส่วนจริง เพื่อให้ได้ตำแหน่งที่พอดี ในขั้นตอนนี้ อาจจะมีการเพิ่มหรือตัดทอนบางส่วนออกไปเพื่อความเหมาะสมตามผลงานที่ได้ขยาย

3. ขั้นตอนการตัดเส้น ข้าพเจ้าใช้สีอะคริลิกตัดเส้นตัวภาพทั่วทั้งภาพ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เส้นลบเลือน เพราะหลังจากตัดเส้นเสร็จแล้วจะต้องลบรอยดินสอพองออก

4. ขั้นตอนการลงสี สีที่ใช้คือสีฝุ่นและสีอะคริลิก โดยใช้สีอะคริลิกลงพื้นในขั้นแรก และใช้สีฝุ่นลงทับในขั้นการเก็บรายละเอียด เพราะสีฝุ่นเมื่อลงบนดินสอพองจะมีความสดมากกว่าสีอะคริลิก และสีฝุ่นยังให้อารมณ์ความรู้สึกเป็นพื้นถิ่นได้ดีอีกด้วย

5. ขั้นตอนการเก็บรายละเอียด หลังจากลงสีโดยรวมด้วยสีอะคริลิกแล้ว ก็เป็นขั้นตอนของการเก็บรายละเอียดต่างๆ ด้วยสีฝุ่นที่มีลักษณะพิเศษ ทั้งในส่วนของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หน้าตาของผู้คน สัตว์ สิ่งของ และสถาปัตยกรรม

6. ขั้นตอนของการตรวจดูความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ของผลงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสร้างสรรค์ผลงาน โดยตรวจดูความบกพร่องในหลักการทางทัศนศิลป์ เส้น สี น้ำหนัก และพื้นผิว หรือพิจารณาความสมดุลของผลงานให้มีความเป็นเอกภาพมากที่สุด

ภาพที่ 57 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 58 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 59 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 60 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 4

บทกวีวิทยาศาสตร์ศิลปะไทย สงวนลิขสิทธิ์
ภาพที่ 61 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 5

ภาพที่ 62 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 6

ภาพที่ 63 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 7

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 64 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 8

มหาวิทยาลัยศิลปากร - สงอนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 65 แสดงภาพผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 9

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 66 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

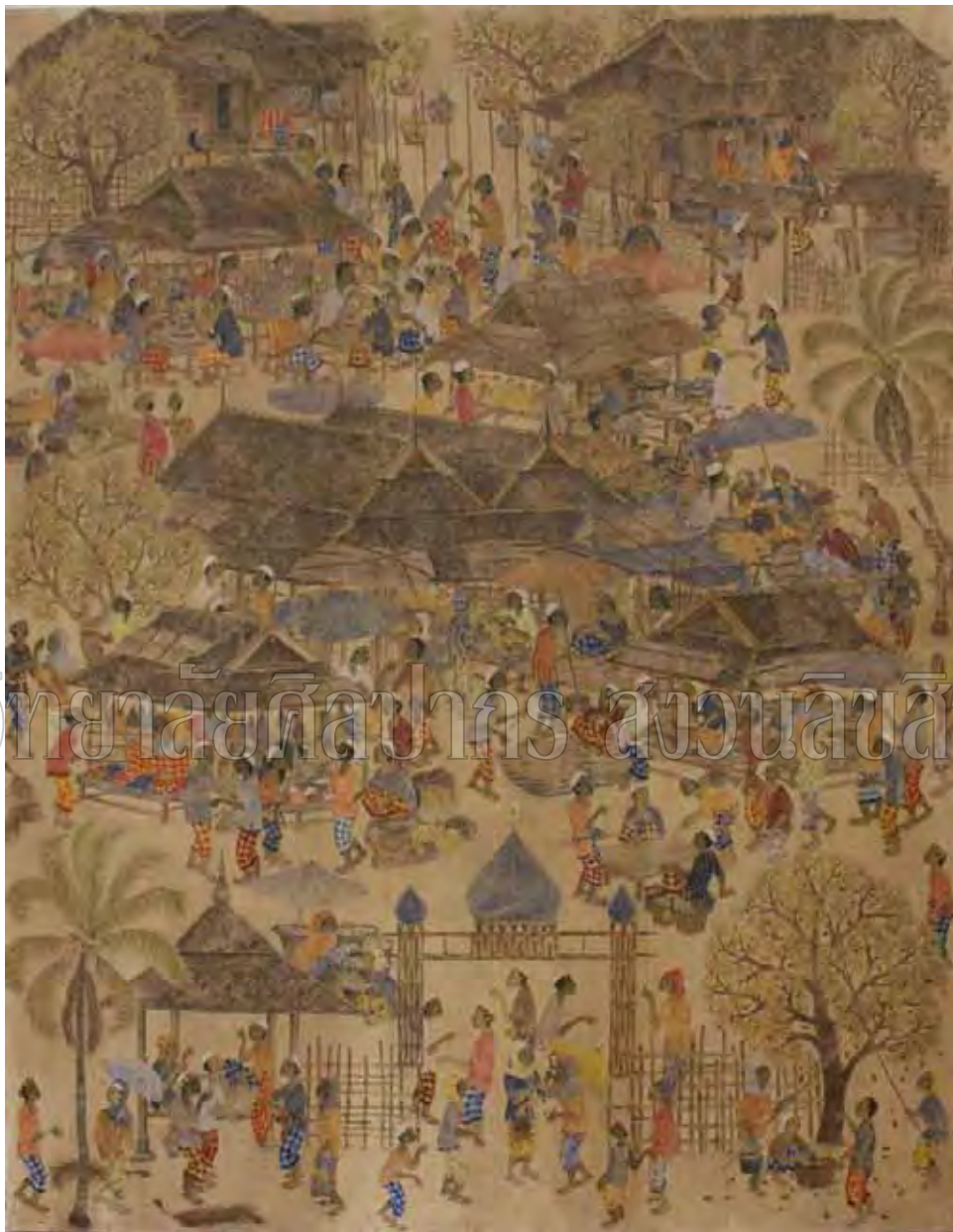
ภาพที่ 67 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 68 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนนิทรรศน์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 2
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 69 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนนิทรรศน์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 70 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 71 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 3

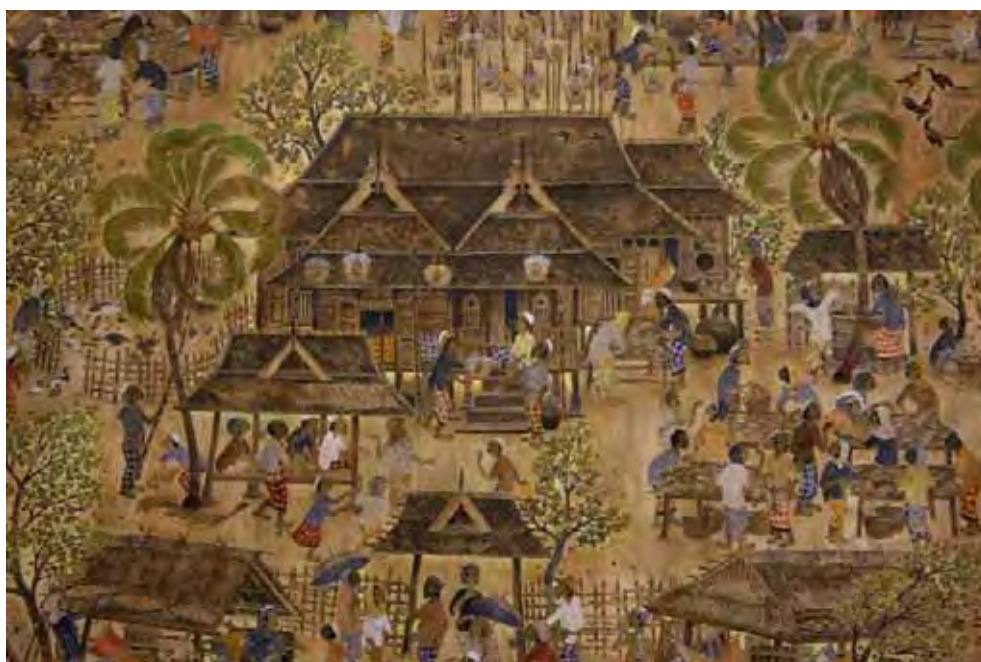

ภาพที่ 72 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 3

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 73 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 74 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 75 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 76 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 77 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 78 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลอนนีสลัทธ์

ภาพที่ 79 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 80 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 3

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 81 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 3

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 82 แสดงภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 4

ภาพที่ 83 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 84 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 4

ภาพที่ 85 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 86 แสดงภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 87 แสดงภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 88 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 89 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 90 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 91 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 92 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1 สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 93 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ภาพที่ 94 แสดงภาพการลงสีโดยรวมผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 95 แสดงภาพการเก็บรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 96 แสดงภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 97 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 98 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 99 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 100 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร, สงวนลิขสิทธิ์
ภาพที่ 101 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 102 แสดงภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

บทที่ 5

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ดำรงของผู้คนในภาคใต้ ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทั้งที่เป็นกิจกรรม พฤติกรรมร่วมกันของกลุ่มชนน้อยใหญ่ ความคิด ความเชื่อที่แสดงออกร่วมกัน หรือที่ปรากฏเป็นรูปลักษณะให้มองเห็นได้ ย่อมแสดงถึงรากฐานทางวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ไม่เคยสูญหาย และนับเป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่บรรพบุรุษมอบให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ร่วมกัน ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป

ในการสร้างสรรค์ผลงานมีที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจจากประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคมภาคใต้ ซึ่งข้าพเจ้าได้เรียนรู้และเล็งเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตพื้นถิ่นที่ตนอยู่อาศัย ประกอบกับความประทับใจในรูปลักษณะของงานจิตรกรรมฝาผนังที่ได้ศึกษาจากงานศิลปะ จึงได้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบจิตรกรรมไทยประเพณีที่ผสมผสานอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวและวิธีการทางศิลปะเข้าด้วยกัน โดยอาศัยเรื่องราวกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในยุคปัจจุบันที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นปักษ์ใต้มาเป็นสื่อถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ตามทัศนคติส่วนตัว

อนึ่ง วิทยานิพนธ์ชุดนี้เป็นรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานที่ต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ โดยจะได้รับคำวิจารณ์และคำแนะนำผลงานจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งได้ช่วยให้รับรู้ถึงข้อบกพร่องและปัญหาที่เกิดขึ้นในผลงานสร้างสรรค์ แล้วจึงนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผลงานจนกว่าจะได้ผลงานสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์ ตรงตามรูปแบบ เทคนิค วิธีการ แนวความคิด และอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จะได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ในชุดต่อไป

บรรณานุกรม

กอบกาญจน์ ภิณฑุโยมารค และคณะ. ภาษากับวัฒนธรรมและแนวความคิด. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2551.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ. วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด, 2541.

ชลูด นิ่มเสมอ. วาดเส้นร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.

บุรียรัตน์ สามัตถิยะ. ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2545.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ศิลปะและวัฒนธรรม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2538.

เรณู โกสินานนท์. การแสดงศิลปพื้นบ้านในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2539.

วรรณิกา ณ สงขลา. จิตรกรรมไทยประเพณี. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2533.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. จิตรกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2528.

สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์. ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : เอส พรินติ้ง เฮาส์, 2548.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลา

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคผนวก สงวนลิขสิทธิ์

รายละเอียดผลงานการสร้างสรรค์

ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์

1. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 1” ขนาด 46 x 64 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

2. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 2” ขนาด 46 x 64 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

3. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน “พ่อค้า 1” ขนาด 46 x 64 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

4. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 3” ขนาด 46 x 64 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

5. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 4” ขนาด 46 x 64 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

6. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 5” ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

7. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 7

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 6” ขนาด 120 x 180 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

8. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 8

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 7” ขนาด 120 x 140 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

9. ผลงานช่วงเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ชั้นที่ 9

ชื่อผลงาน “แม่ค้า 8” ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้น

ดินสอพอง

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “ตลาดปักษ์ใต้ 1” ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง
2. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน “ตลาดปักษ์ใต้ 2” ขนาด 160 x 200 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง
3. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 1 ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “ตลาดปักษ์ใต้ 3” ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “หมู่บ้านรูสะมิแล 1” ขนาด 172 x 205 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง
2. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน “หมู่บ้านรูสะมิแล 2” ขนาด 160 x 206 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง
3. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “เทียบท่า” ขนาด 160 x 205 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง
4. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ช่วงที่ 2 ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน “ท่าเรือรูสะมิแล” ขนาด 190 x 220 เซนติเมตร เทคนิค สีอะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง

ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ 1” ขนาด 197 x 230 เซนติเมตร เทคนิค สี
อะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ 2” ขนาด 200 x 240 เซนติเมตร เทคนิค สี
อะคริลิก สีฝุ่นบนพื้นดินสอพอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายศิริชัย พุ่มมาก
เกิด	13 ธันวาคม 2526 นครศรีธรรมราช
ที่อยู่	11/1 ม. 10 ต. พุงปรัง อ. ลีชิล จ.นครศรีธรรมราช 80120
โทร	084-8594920
E-mail	boysirichai26@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2533	ประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดมณีประสิทธิ์
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาจากโรงเรียนลีชิลคุณาธารวิทยา
พ.ศ. 2545	ศิลปบัณฑิต(ทัศนศิลป์) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2550	ศิลปมหาบัณฑิต คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รางวัลเกียรติยศ

พ.ศ. 2547	รางวัลดีเด่น ศิลปกรรมเยาวชนทักษิณ ครั้งที่ 2
พ.ศ. 2548	รางวัลสนับสนุนศิลปินรุ่นเยาว์ ศิลปกรรมเยาวชนทักษิณ ครั้งที่ 3
พ.ศ. 2549	รางวัลเหรียญเงิน ศิลปกรรมร่วมสมัยรุ่นเยาว์ ศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 23
พ.ศ. 2550	รางวัลจิตรกรรมยอดเยี่ยม “พู่กันทอง” การประกวดจิตรกรรม เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาส มหามงคลเฉลิมพระชนพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
พ.ศ. 2551	รางวัลเหรียญทองแดงบัวหลวง จิตรกรรมไทยแนวประเพณี ครั้งที่ 30

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นิทรรศการ

- พ.ศ. 2546   นิทรรศการศิลปกรรมสัญจรสู่ภาคใต้ ครั้งที่ 2
 นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนทักษิณ ครั้งที่ 1
- พ.ศ. 2547   นิทรรศการศิลปกรรมเพื่อสันติภาพ
 นิทรรศการทัศนศิลป์ ครั้งที่ 1
 นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนทักษิณ ครั้งที่ 2
- พ.ศ. 2548   นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนทักษิณ ครั้งที่ 3
 นิทรรศการงานมหกรรมสันติวิธี
- พ.ศ. 2549   นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยรุ่นเยาว์ ศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 23
 นิทรรศการศิลปกรรม นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่ 18
- พ.ศ. 2551   นิทรรศการวิถีแห่งความเป็นไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์